

Entrevistadora: En primer lloc ens, interessen dades biogràfiques generals teves: l'edat, aproximada, el sexe, està clar, els estudis que posseeixes i l'itinerari d'estudis i professional que vas seguir i la categoria docent actual.

Professor: L'edat: 60 anys. El sexe, ja ja, home. Jo tinc formació d'origen Filosofia i Lletres, especialitat Psicologia. Vaig fer tesi a la Llicenciatura i vaig fer tesi doctoral. Després, sóc també llicenciat en Història Moderna i Contemporània. He exercit molt poc d'Història Moderna i Contemporània. Sóc catedràtic d'escola universitària des de l'any 92. I hem dedicat a la docència universitària des de l'any 1976.

E: Com va ser dedicar-se a l'Ensenyança Universitària?

P: Perquè em van cridar.

E: A veure, explica això.

P: Jo estava treballant en una escola, i no sé si a través d'un professor... no ho he sapigut mai! Perquè jo em pensava que era a través d'un professor d'Institut, que em coneixia que estava fent classes a Magisteri... Que un dia, el mes de Setembre, rebo una trucada des de l'escola de Magisteri de Tarragona i em diuen: "escolta, Enric Valls, vols baixar un moment, que parlariem per si pots fer classes de Psicologia? I jo tot just havia acabat la carrera d'Història, llavors, per poder ensenyar millor les Ciències Socials als estudiants d'EGB, de llavors. I baixo cap aquí i em van oferir aquesta possibilitat de fer classes de Psicologia amb la gran sort que ja vaig entrar amb dedicació exclusiva. O sigui, el dia aquell de la primera entrevista, vaig entrar amb dedicació molt parcial, però resulta que al cap d'una setmana el professor que feia les altres hores de l'àrea de Psicologia va guanyar una plaça de Professor de Secundària a Madrid i, clar, se'n va anar directe, perquè aquí només era interí. I llavors em van oferir la possibilitat i sempre he estat amb dedicació exclusiva a la Universitat.

E: Molt bé. Els treballs anteriors, de l'escola... Quin tipus d'escola era? Quants anys vas treballar?

P: Era la Salle, de Reus. Vaig treballar cinc anys. I feia una miqueta de tot: llengua, català. Llavors vaig ser el primer que vaig començar a fer català en aquella escola, no pas per iniciativa meva. Però sí que vaig ser professor de català. Per iniciativa de l'escola. No es feia llavors català a les escoles. Després feia també Ciències Socials, Geografia, Història, Llatí, Literatura... Una mica aquest àmbit més de Lletres.

E: Així portes, en l'Ensenyament Universitari... Quants anys portes en l'Ensenyament Universitari?

P: Quan acabi al setembre, 30 anys.

E: Hi ha una pregunta que és si t'agrada ser professor universitari?

P: Molt, molt, tot i que quan un es fa gran, doncs, es torna més crític, amb la Universitat, amb la institució. Però ho tolero.

E: La teva crítica, en quina direcció va?

P: Doncs que podria anar molt millor. Que l'ensenyança universitària pel que veus té molt que desitjar. A vegades, estic molt més convençut de l'Ensenyança a Infantil i a Primària, que no pas a la Universitat. Un fa el que pot, però moltes vegades un s'enrabia per dins.

E: Molt bé. Tindrem oportunitat de veure en què consisteix això. Anem a passar a un altre bloc que és el de l'experiència docent. Quines matèries has impartit durant els últims anys? I quines a l'actualitat?

P: Jo sempre em considero que sóc professor de Psicologia de l'Educació. Tot i que, al llarg dels 30 anys, doncs, a banda d'aquesta assignatura, n'he fet d'altres. Durant algun temps, em considerava un professor dedicat a l'Educació Infantil perquè feia assignatures més lligades a l'especialitat de Preescolar que li dèiem, o d'Educació Infantil després. I darrerament, des de fa potser uns deu anys, em considero un professor d'Educació Especial perquè, doncs, en aquests darrers anys, és on faig una mica més de dedicació. Però sempre sóc molt conscient que ho faig només com a senyor professor d'Universitat, per

tant, que no està en Educació Infantil, que no està en Educació Especial i que l'únic que he d'intentar saber fer és, honestament, sense pretendre més, ser un bon traductor d'experiències que pugui conèixer, de lectures que pugui fer, d'estudis que pugui fer, ser un bon traductor per passar-ho als estudiants. Traductor, m'enteneu el que vull dir, no? Jo no estic... no sóc professor d'Educació Infantil, no sóc mestre d'Educació Especial. Per tant, no tinc aquesta experiència directa, però això no m'invalida, i això ho tinc claríssim, perquè jo pugui aportar coses, més o menys interessants, a la formació inicial de mestres d'Educació Infantil i mestres d'Educació Especial. En aquest sentit "traductor", un pont entre el coneixement elaborat teòric i aquest coneixement pràctic que un mestre necessita. Parlo de mestres, perquè sempre m'he dedicat, en aquesta casa a la formació inicial de mestres. Només, últimament, des que va començar l'especialitat de Psicopedagogia, que estic a Psicopedagogia, una mica per vocació, perquè la trajectòria d'interès per la Psicopedagogia, per les tasques del psicopedagog, des que va començar, pràcticament, les feines, les tasques, les funcions de la figura del psicopedagog doncs hi he estat en contacte. Llavors em va semblar que podia estar. També vaig estar a l'Ensenyament de Psicopedagogia a la Universitat Oberta de Catalunya. I només un any vaig estar fent una assignatura de Pedagogia: Psicologia de la instrucció.

E: Anem al moment en què vas començar: què recordes daquela etapa, quins problemes vas tenir, com has evolucionat amb el pas dels anys? O on estaria, diríem, la clau de l'evolució, o els eixos de la teva evolució?

P: Recordo coses molt curioses. La primera és que mai he tingut la sensació d'estar angoixat, mai he tingut aquesta experiència de viure malament la docència. Després, una altra cosa que també sí recordo, pel contrast, és que els primers anys durant molt de temps tenia tres-cents estudiants. Tres-cents! Allò... cent, cent i cent! Érem molta gent durant molts anys. I no tinc aquella experiència de no saber estar a classe. Recordo els noms de molta gent. Ahir mateix quan vaig anar de pràctiques... a no sé qui em vaig trobar.. diu: al segon dia de classe ja se sabia el nom de totes les persones, dius, com s'ho feia?

En canvi ara, sóc molt reticent a treballar amb més de quaranta persones. Penso que no es pot treballar amb més de quaranta persones. Però, mires al passat i no tinc un record que treballar amb cent persones em creés realment problemes de consciència com ara em crea.

E: Ara ha degut canviar el model, diríem, de docència.

P: Sí, sí, sí. Segur que ha canviat. Però tampoc sabia dir-te... Sí, home, ha canviat, ha canviat molt. L'actuació meva, potser abans era molt més classe magistral. Però recordo que, i m'ho recorden molt la gent, que teníem un tracte més proper. Jo suposo que era perquè les assignatures d'abans eren anuals i estàvem un any junts. I amb un any junts tens temps per dir-te "hola", preguntar-te què fas, ensenya'm els apunts, fem xerrades, etc. En canvi, ara, doncs suposo que aquesta dificultat que pot haver d'un contacte més continuat amb l'estudiant doncs s'ha de suplir amb altres tipus de mètodes. El que no acabo d'entendre, em crea realment urticària que es diu, el fet d'imaginar-me treballant amb cent persones. No, no puc, no puc. No m'ho vull ni imaginar. Quan m'ha passat això, últimament, el que he fet és, que consti, regalar hores a la universitat partint els grups.

E: És a dir, tu no t'has amotllat al model que ha seguit la universitat sinó que has volgut treballar amb els estudiants que tu...

P: No és que no m'hagi amotllat. Però sempre vaig dient que amb cent persones a la classe, no es poden fer coses molt interessants. I voldria discutir-ho molt més davant de persones que diuen que sí. A veure quin és el tipus de metodologia que utilitzen. Respecto que un pugui creure que amb cent persones es pugui treballar a fons. Jo em veig personalment incapacitat per treballar a fons. A fons, ho repeteixo, perquè treballar, clar, dictes una classe i els altres que facin el que vulguin. O tipus conferència. Però assegurar-te una miqueta que fem veritables processos, veritables no sé si és la paraula, aprofitosos processos, significatius procesos d'Ensenyança-Aprenentatge... això ho dubto.

E: Qui et va ensenyar a ser bon professor? O com ho vas aprendre? Què és el que més t'ha ajudat en aquest procés?

P: Doncs, jo no recordo, allò... professors. No recordo professors que em fessin un gran impacte. Jo, el que sí que he tingut la sort, és de poder estar en aquells llocs, dels quals es podia aprendre molt. Jo vaig començar l'any 76. Eren anys en què hi havia els moviments de renovació pedagògica, les escoles d'estiu, els grupets de gent que discutíem, que pensàvem l'educació... n'hi havia a mils. I vaig tenir aquesta sort de poder estar. I aquesta és una de les coses que sempre agraeixo molt. Dir, doncs, mira: vas estar, vas tenir la sort de poder estar als llocs on es coïa una mica la renovació pedagògica. I com que jo, suposo que inconscientment, això ho he valorat i m'ha fet efecte, doncs sempre, últimament, he procurat seguir en contacte amb molta altra gent. M'ufano que em coneguin a tot arreu, a nivell universitari. I llavors, per què? Doncs perquè hi vaig. Amb gent de Barcelona, he treballat molt, amb gent de Lleida, amb gent de Girona, amb gent de l'Autònoma. Sempre he tingut aquesta sort de poder estar o que m'hagin triat per poder estar en aquests tres llocs. Jo diria que el meu estil, respon més a aquesta suma d'oportunitats que he tingut a la vida d'agafar d'aquí i d'allà. Sí que he de dir que no m'he casat mai amb una metodologia. No he estat mai allò... tot i que sempre, al llarg del temps, doncs has hagut de valorar "pedagogia operatòria de Piaget", perquè llavors, en uns temps, estava més de moda. Mètodes d'autor no m'han semblat mai... suposo que com tothom... hem hagut de crear el nostre estil. No som... sembla que la gent de la meua època, no som gent d'una escola determinada, sinó que hem fet una miqueta això. Agafant d'aquí i d'allà.

E: Segurament, és comú, que amb el pas del temps, anem treient importància a determinades coses i l'anem donant a d'altres. Actualment, dins d'aquest model que parlàvem abans, a quines coses dones més importància i per què? De l'experiència docent. Aquest contacte, pot ser amb nuclis de creixement, d'aprenentatge o d'opinió pedagògica... ja ho has dit. Alguna cosa més?

P: Sí, però ara... ja no és tant, a veure... perdó, però un es creu que ja es pot aprendre poca cosa. Jo segueixo llegint, segueixo aprenent i segueixo

emocionant-me davant d'experiències que llegeixes a revistes, de qualsevol revista. Sempre aprens. Però jo ara poso més l'interès, en els últims anys, en la vida de la classe. La vida de la classe. I a més, una mica la preocupació, el delit, l'aprendre de l'experiència de la dinàmica de les classes. Ho visc encara amb certa preocupació. Però preocupació d'aquestes positives. De dir, gent nova, com serà enguany... Cada cop, ni que em faci mandra, busco introduir en aquesta dinàmica... que, bé, és una construcció meva, que és una experiència molt meva, però també els estudiants per suposat, hi deuen participar, em veuen disfrutar. En aquest disfrutar meu, busco introduir més conceptes que, fins i tot, de vegades em sorpren. Un exemple, el dilluns a la tarda... no, el dimarts a la tarda, en una assignatura, Psicologia de la Instrucció, doncs van fer una presentació, els estudiants, arrel d'una activitat que havien fet. Ho van posar en comú. Em va aclarar tant tant tant el que havia fet, que a banda de felicitar-los en veu alta, després també els vaig felicitar per correu electrònic. Vaig notar com si els devia alguna cosa, però també que m'ho devia a mi mateix, com un alt indicador de dir: "mira la classe el potent que és!"... Doncs de fer una mena de conclusions i de resum i d'enviar-ho. Doncs aquestes coses... és una mica la preocupació... com enriquir la meva experiència, perquè és meva. Disfruto jo, els estudiants suposo que també, però ja no és problema meu, a veure... és problema meu... És més que res, viure agradablement aquesta experiència. Llavors, m'hi aboco molt, m'agrada molt l'aula. Altres coses ja no m'agraden. Altres coses... d'organitzacions... És allò que dèiem abans. No sé si es pot parlar d'aquestes coses a la Universitat.

E: Si li dóna importància com a Institució, vols dir. Hi ha una pregunta relacionada...

P: Recordeu que esteu fent una entrevista a un professor, és una cosa molt íntima, molt individual.

E: Sí, sí. Està claríssim. Resulta fàcil compaginar docència i investigació?

P: Mmmm... no. I sempre ha estat el gran problema. Jo no m'he considerat un investigador, tot i que em sembla que he fet moltes tasques d'investigador,

tot i que no tinguessin aquesta etiqueta d'investigador. Un ve d'una manera de concebre's en el món educatiu i en el món universitari que costa molt de treure. Jo sempre he pensat, i ara em fa gràcia recordar aquella cita que em va fer la Rúbies, que no cal explicar qui és, però és fàcil de conèixer, no? Que em va dir, assenyalant-me amb el dit... encara a l'any 86 començàvem a reunir-nos per començar a compartir reforma, models de reforma, i tot això... assenyalat-me amb el dit, em diu: "tot dependrà de vosaltres, dels que esteu a Magisteri, de si sou capaços de fer de pont entre models, més o menys teòrics, més o menys polítics, de política administrativa, més o menys sistematitzats, i les pràctiques reals. I jo, em penso que aquesta és la millor definició d'una persona que s'ha dedicat o que es dedica a la formació de mestres. Tot això, doncs, et priva el centrar-te només en tasques de recerca? Doncs sí, jo he de reconèixer que sí. Perquè diem de fer aquesta mena de pont. No només que fas de pont amb els estudiants, sinó que també has de fer de pont amb els centres i també has de fer de pont amb administració, i això és el que he fet tota la vida. Ara un se'n riu de les conferències, de les xerrades... Però mai he dit que no, mai he dit que no. Mai, mai. Mai he dit que no a res. I moltes vegades, realment si t'ho mires dius "ostres", tot és favor, tot és servei. Però doncs diem, no sé... Fins i tot ara, que ja relativitzo molt l'aprofitament que es puguin treure d'aquestes actuacions. Que no he volgut relativitzar-ho mai, però últimament relativitzo bastant el profit que es pot treure doncs d'un assessorament, de conferències o xerrades a pares o escoles de pares, tot això... Segueixo dient que sí, no em nego. Per què aquest ha estat el meu perfil, no sé quin nom té això. No és docència, no és recerca, tampoc és difusió. Perquè no és un simple anar a vendre qualsevol cosa. Treballes i penques i ets rigurós en la presentació del que dius, a qui sigui, a qui sigui. Però és una tasca intermitja.

E: És una direcció més moral, de compromís amb l'educació.

P: Sí, sí. Però un compromís com a universitari. No vas a fer qualsevol xerrada... allò... "de què voleu que parli?". No, no.

E: Com a rol d'una persona que té contactes i que pot il·lustrar.

P: I que tampoc, dic, és una simple divulgació. Perquè, moltes vegades, crees més coneixement en situacions d'aquestes i crees, fins i tot, formes de passar el coneixement. Que això, de vegades, és el difícil. Això és recerca. I és ajudar que molta recerca arribi a tothom. És el que jo sempre he criticat molt, molt, molt, de la recerca educativa: que es limita a un tipus d'estudis que no trascendeixen, de vegades, gaire més. En canvi, m'he sentit molt satisfet en aquests altres tipus de coses en les quals comparteixes molt més dient les preguntes, els problemes que realment es generen en els centres, en les pràctiques, en les persones.

E: I al mateix temps, aprens. Vull dir, és una forma amb què tu pots aprendre.

P: Sí, sí.

E: Anem a la dimensió didàctica, en tres apartats: planificació, docència, l'hàbitat a l'aula que tu plantejaves, i l'avaluació. En cada un d'aquests apartats hi ha dues o tres preguntes. Com planifiques la teva matèria a l'inici de cada curs?, i com prepares el programa de les assignatures? Potser és el mateix, però potser hi ha coses diferents. Com ho planifiques i com ho prepares?

P: D'entrada sempre m'ha preocupat fer bons programes. Però tampoc ha estat allò un intent que el programa realment em guïï tot el desenvolupament de la pràctica de després. Què vull dir amb això? Vull dir que sé que el programa és una preedició del que vols fer, però després mai he tingut inconvenient...

(Sona el telèfon)

P: El que estava dient... que m'agrada fer bons programes, més o menys una bona guia. Però que després no necessàriament el programa em constreny: tema 1, tema 2, tema 3! He d'arribar fins al final del programa! La idea és que el programa serveixi, ara ja no tant, a aquells estudiants que volen fer un aprofitament el màxim complet possible, que volen mirar-se tota la bibliografia, que volen estudiar força els problemes. Però jo diria que una cosa és el que preveus al començament de curs i una altra cosa és el que suposa cada any,

cada assignatura, el propi desenvolupament. Que pel que sigui algunes vegades t'encantes més en algunes temàtiques. Que altres vegades dins el programa ha de constar alguns temes, però pel que sigui prioritzes alguns altres. Això a nivell de planificació general.

E: I de selecció de continguts.

P: De selecció de continguts... Jo sempre dic que he tingut la sort que la gent de Psicologia de l'Educació, ja fa molts anys, almenys la gent amb qui hi contacto i hi estic d'acord, tenim un esquema del que és l'assignatura de Psicologia de l'Educació o de la Instrucció o semblants. Un esquema que anem, d'alguna manera, posant dins dels nostres programes. Tenim clar que hi ha un gran capítol d'explicar-nos què entenem, què s'ha d'entendre, què es pot entendre sobre els processos d'Ensenyança/Aprenentatge. I últimament, ja fa temps que, clarament, els meus programes exposen, ofereixo una opció clara de comprensió d'aquests processos, que és la concepció constructivista. Després, hi ha un gran bloc d'explicar-nos des de quins són els factors psicològics de naturalesa més o menys individual, per tant diríem, el que aporta inicialment l'alumne, de variables, de factors que influencien en el rendiment, l'aprenentatge. I després un altre gran capítol que seria quines són aquestes variables més interpersonals que també influencien. I després, en Psicologia de la Instrucció, de quina manera aquestes pràctiques educatives, d'aprenentatge i d'ensenyança, influïdes per determinades variables es veuen, es concreten en l'aprenentatge de determinats tipus de continguts. Aquest és un esquema, diríem, molt comú, que es veu en tots els llibres. Partim d'una manera d'entendre la Psicologia de l'Educació, com una disciplina a cavall entre la Psicologia i la Pedagogia, de Ciències de l'Educació, que no és una Psicologia passada a l'Educació com encara molta gent, molts universitaris poden entendre. No és un simple: "repassem tot el que diu la Psicologia i pensem algun exemple per l'Educació". Dins d'aquest esquema prioritzes algunes vegades en funció del tipus d'estudiants que tens davant, els ensenyaments que estan fent, etc. Doncs prioritzes uns o uns altres.

E: Pel que fa a la planificació de la matèria, tens algun esquema?

P: Sí. A banda d'aquest esquema general que el vaig normalment repetint, sempre... clar, amb trenta anys d'experiència, més o menys, dins d'aquests àmbits tens un cos de coneixements que el vas mantenint, que el vas enriquint a mesura que llegeixes, a mesura que avança la ciència... En aquest sentit és molt curiós, diem que hi ha una doble època quan parles amb la gent, amb els mestres. Me'n recordo que els primers anys érem conductistes i només parlàvem de premis, de càstics, una mica de control i, en canvi, últimament me'n faig creus del temps que vam perdre. Però, per què? Perquè als anys 70 la visió cognitiva del comportament humà pràcticament no existia o no ho sabíem. Parlàvem de la gestalt. No havia arribat de cap manera. Era molt difícil en aquell moment dir alguna cosa més, tot i que puguéssim fer els nostres intents. Però era molt difícil en aquells moments. I en canvi, ara, és que no em surt ni una vegada la paraula Skinner, i mira que el pobre home s'ho pot merèixer...

E: Respecte la planificació, estic segura que, quan tu dius faré la docència d'aquesta manera o distribuiré les activitats d'aquesta manera, tens alguns blocs o algunes estratègies particulars. Com t'ho plantejges?

P: Només em plantejo d'intentar tenir molt clar quines experiències d'aprenentatge vull que facin els estudiants. Això és l'únic que em preocupa. Les activitats estan molt en funció d'aquesta preocupació. Que de vegades va canviant...

E: Però tu et plantejges: teoria-pràctica, teoria-pràctica? Això seria un esquema. Bloc de teoria i una pràctica perquè s'entengui. O podries plantejar-te una pràctica inicial que creï interrogants i a partir d'aquí teoria. Quin és el teu esquema?

P: Això, no sé si m'heu sentit, però jo sempre he dit que aquesta divisió de teoria-pràctica és una falsedat i que la gent que ens dediquem a Educació l'hauríem de... de ser més combatius. Jo sempre dic: "les hores teòriques i les hores pràctiques en aquesta assignatura no pesen, perquè quan ens

convingui farem pràctica i quan ens convingui farem teoria". Perquè les activitats toca fer-les quan toca. Toca fer-les al començament, toca fer-les al mig, toca fer-les al final. I per tant no pots separar teoria i pràctica. Una altra cosa és que... a veure, jo respecto la gent que fa la divisió, que potser en les pràctiques s'aprofundeix en algun tipus d'aplicació que pot merèixer més direcció, més explicitació de què vols, més avaluació. Les activitats les incorporem a l'assignatura quan toca.

E: Però, per exemple, tu et planifiques moltes activitats... consideres moltes activitats pràctiques o experiències d'aprenentatge? O et plantejes un 50% de treball conceptual més dirigit per tu, i un 50%? Com ho planifiques això?

P: No, això és molt... diríem, el que ens demanem moltes vegades. Bé, per suposat, al programa inicial, no tant al programa oficial, sinó aquest programa que dono als estudiants el primer dia, que té més fulls que els altres, doncs allí, sí que hi ha una explicitació d'entrada de quines seran les activitats que jo penso que en aquella assignatura s'ha de fer. Al voltant d'unes 8, 10, 12. I aquestes normalment sempre les fem i sempre els hi donem una mica més de consideració. No m'he parat a pensar mai si són el 50%. Sempre he procurat que hi hagi experiències d'aquestes significatives per cadascun dels blocs que tractem però no necessàriament al final. Llavors, el que sempre faig és que, a banda d'això, a banda d'aquesta relació d'activitats que, fins i tot, li he donat un altre nom, fem exercicis. I a vegades els exercicis també els explico. Però els exercicis són una cosa molt més ocasional. Li dic exercicis a aquelles activitats convenients en aquell moment, necessàries de fer, fins i tot, cosetes de dir: "parleu-vos-ho entre dos", fem això ara que és quan toca i que, a vegades, també els hi dic "coses que formin part de la vostra experiència pràctica de l'assignatura", o enregistreu-les o presenteu-les o valoreu-les. I això sí que moltes vegades va més sobre la marxa. Home, sempre tens alguns exercicis típics que alguna vegada han pogut funcionar i que consideres que poden ser útils per l'aprofitament de la classe.

(Comença cara B de la cinta)

P: He dit una mentida.

E: Tu has dit que tenies relligades totes les classes directes des de fa 30 anys.

P: Sí, he dit, que tinc relligades totes classes escrites d'allò que he dit. Mentida. Perquè allò que tinc escrit no és allò que dic.

E: És allò que et planifiques.

P: És allò que em planifico, amb punts i comes. Però després, i últimament molt més, molt més, no em miro els apunts. I és gros perquè tot el temps que perdo escrivint-ho abans... posant la coma i dient aquest exemple... i a l'hora de la veritat doncs no ho segueixo. Per què? Perquè sempre he tingut por que l'alumne pensi que l'animo a copiar allò que dicto. Allò ho dicto per mi. I després, normalment dius molt més. Potser has escrit set, vuit pàgines per tema, per unitat o per lliçó. I a vegades dius, a la previsió, això què podria durar? Dues classes, tres classes? I a vegades, comences la classe, passa una hora o dues hores, i només has treballat el que seria mitja pagineta inicial.

E: D'acord. Passem a la docència. Sobre la pregunta de com sols preparar les classes, seria a partir del model aquest dels continguts i tu te les escrius, diríem, te les...

P: Com me les escric? Sempre tens un cos de coneixements. Últimament, el que faig, ja deu fer uns quatre o cinc anys, el que faig, i això m'ha anat molt bé a nivell personal, a nivell professional, em faig una presentació en Power Point. Pràcticament totes les assignatures ja les tinc en Power Point, que cada any canvio. Això també. M'obliga a revisar i introduir coses noves. Això també és com un altre cos. Això ajuda molt a estructurar encara més el tema, fins i tot, a vegades, no molt, últimament, fins i tot, m'atreveixo a fer primer el Power Point i després del Power Point intentar ampliar. El Power Point també el vaig fer amb una altra intenció didàctica, que no és aquesta. Però a nivell personal, m'ha ajudat molt a ser més estructurat. Perquè sempre he opinat de mi mateix com a professor, que sóc dispers. Que no vull deixar de desaprofitar qualsevol idea. I de vegades, pots crear un cert desordre, sobretot amb estudiants que són molt ordenats ens els seus apunts, en les coses que volen escriure. Llavors es

perden. Jo ho tinc de vegades com si fos un mèrit, però doncs, em sembla que no és un mèrit. Vull dir... dius "què heu apuntat avui?", "no res!". Als estudiants els costa prendre apunts, perquè clar, no segueixes un discurs. Això que de vegades us deia com un mèrit... jo, últimament, tinc els meus dubtes que això no vagi bé. Llavors Intento suplir-ho d'una altra manera: mirant més què és allò que escriuen, en tutoria mirar una mica més allò que van captant. Això... el cos teòric més o menys, escriure-ho... la presentació en Power Point, la selecció de les activitats o experiències que jo vull que siguin significatives. I llavors, doncs una mica, les activitats d'avaluació. Com veig jo que s'hauria de demostrar els aprenentatges d'aquests continguts.

E: Podries descriure una sessió de classe típica? Diríem: temps, espais, activitats, materials. Si pots diferenciar: aquesta classe és més conceptual, aquesta classe és més de pràctiques o pel que has dit abans, dins una classe pot haver aquests moments de dir, ara parem i feu això i ho tornem a ficar en comú. Com seria una classe típica si la pots descriure?

P: Tot i i que tot això de la seqüència didàctica ho tinc claríssim, jo no sé si en la pràctica realment la poso en funcionament. Un dels quadres que sempre tinc claríssim, i que m'agrada exposar-ho i defensar-ho, és que normalment l'aprenentatge segueix aquesta seqüència, que no sempre és una seqüència redundant: doncs, primer guies més tu, després una pràctica conjunta, i després ves tu sol. Aquesta mena de seqüència, que seria una bona bastida, primer recolza, ajuda molt, després compartint-ho i després amb la intenció que vagis tu sol. Doncs jo no sé si, realment, a les meves classes sóc així, sóc coherent en això. Sí que sóc conscient del següent: comences el tema, normalment els estudiants ja tenen un cert material, de la fotocopiadora, o del Moodle, o abans a l'Edustance... els altres instruments. Normalment saben que aquests materials s'han hagut de llegir. Els he recomanat algun dia abans que vinguessin a classe havent llegit aquests materials. I comencem el treball. Llavors, jo m'encanto molt, molt, molt, en allò que seria la presentació del tema. Molt. M'agrada que tinguin aquesta mena de visió general de per on pot anar el tema. M'agrada que sàpiguin quins són els beneficis que es poden obtenir a

través del tema. M'agrada molt que situin aquest tema en relació amb altres temes d'abans o de després i amb més o menys problemes que poden haver en la vida quotidiana, en la societat. No sé, coses d'aquestes que puguem estar més o menys al cas. I en això m'encanto molt, molt, molt. Normalment aquesta presentació també inclou, però d'una manera bastant informal, sempre, gairebé sempre, alguna activitat d'avaluació inicial que pot consistir a comentar una diapositiva. Per exemple, amb el tema de la construcció del coneixement, doncs quan hi havia obres per aquí, sortíem a veure les obres i que identifiquessin elements comuns entre la construcció d'edificis, les facultats d'aquí al costat i la construcció del coneixement. Quan ja s'han acabat les obres fiques una diapositiva d'una construcció. Altres vegades és parlar, discutir, una sèrie de preguntes. Llavors algun tipus d'activitat inicial també. Bàsicament, el que intento molt en aquesta presentació, que torno a dir m'encanto molt, és que s'impliquin d'alguna manera. O sigui, que entrin bé en el tema. Llavors ve pròpiament el que seria l'activitat. Hi ha un moment que dius: ara comencem. Després d'haver començat fa potser una hora, una hora i quart. I en començar, a banda que normalment amb els Power Points sempre apareixen els objectius i els continguts principals però molt resumit, llavors jugo molt amb l'esquema, bé, el contingut que apareix al Power Point que sempre tenim al darrere. Llavors diem el comentari, l'ampliació, la concreció del que jo pugui fer a classe. Llavors l'estudiant va seguint el Power Point. El Power Point ja el té perquè el deixo sempre a la fotocopiadora o a internet, perquè el puguin utilitzar i ells van prenent nota directament sobre el Power Point. Ja no cal que prenguin apunts expressament. I això, en un moment determinat pel que sigui suscita una activitat, normalment en acabar un punt. Últimament estic fent tres punts, quatre punts màxim. Doncs sempre suscita algun tipus d'activitat. Llavors aquestes activitats les fem en aquell moment. Quan som poquets són activitats primer en grupets de dos o tres i després les fem en veu alta. I després treiem algunes conclusions. I normalment aquest seria una mica l'esquema. Gairebé sempre hi ha una activitat una mica més àmplia d'avaluació relacionada amb el tema que o elaboren una altra vegada en grup gran, grup de 4 o de 5, o elaboren individualment, i això és bàsicament la seqüència

didàctica.

E: Has parlat d'apunts, has parlat de lectures, has parlat de fotocòpies, articles i has parlat del Moodle, com a material, diríem. Aquests sirien els materials fonamentals.

P: Últimament, una creença que vull confirmar i que he confirmat, que, a l'estudiant, si no li dius que llegeixi documents concrets potser no els llegeix. Llavors obligo a fer una lectura. No només obligo, en el sentit de dir "aquesta lectura és obligatòria", sinó que moltes lectures d'aquestes les fem a classe. Són lectures que diem en veu alta. Els primers dies em semblava que era... demanar a un estudiant universitari que llegís en veu alta un text... però ells mai han posat cap mena de problema. Al contrari, perquè t'ajuda molt a facilitar la comprensió, a treure-hi suc, no?

E: A crear un discurs...

P: Normalment, a veure, sempre estic molt content que quan a l'estudiant universitari li demanes ell ho fa. Això, l'experiència aquesta, és de sempre, de fa molts anys i d'ara. En el sentit que vénen allí i dius: "aquest article, val la pena". Doncs veus que el tenen subratllat. Però el profit que es pot treure d'aquesta lectura conjunta i del comentari conjunt és molt diferent, és molt més del que l'estudiant individualment treu. Costa molt. Suposo que deu anar per mètries. Però, normalment, els temes de Psicologia de l'Educació, potser perquè els escrivim molt malament, costen de vegades a la comprensió dels estudiants. Tant si són articles d'aquests a la vista senzillats de tres fulls com si són capítols de llibres. Els costa normalment.

E: Molta condensació de concepte, no? L'ensenyament virtual, has comentat que tu fas servir el correu i el Moodle. Per què diries que fas servir l'ensenyança virtual? Aquesta comunicació amb correu i suport de materials amb el Moodle.

P: Jo sóc d'aquells que crec relativament poc en un material didàctic que no tinguis clar quina és l'ajuda que ofereix. Llavors, jo sempre, qualsevol

material, el considero com una ajuda a l'aprenentatge. Suposo que com tothom, no? Però, diríem... en tenir aquesta mena de... certa reticència que les ajudes ajustades, normalment, qui és el principal mediador és el professor, em fa una mica doncs, no exagerar els usos del virtual. Clar, jo tinc una molt bona experiència però que alhora m'ha condicionat i és l'experiència de la UOC. Per mi la UOC, com a model em sembla que és potent, mentre realment incorpori criteris d'Ensenyança/Aprenentatge potents i que realment la gent els complin. Clar, què em passava a mi a la UOC? A la UOC, em passava que volia convertir el virtual en presencial. O sigui, jo em donava compte que allò virtual, simplement passar-nos els documents, donar orientacions, si no hi havia un seguiment de més a prop, si no hi havia un ajust, més que ajuda, a mi, la paraula que m'agrada és ajust, si no hi havia un ajust servia de poc. Llavors jo m'obligava a qualsevol treball d'aquests... d'assignatura... els retornava comentats amb ridiculeses com "aquesta coma aquí no està bé". M'enteneu, no? "Aquesta paraula em sembla que es podria precisar"... Per què? Perquè em semblava que si no es fa això no aprofites prou l'aprenentatge. Clar, aquesta mena de dir... aquesta certa reticència... ajuda prou el material? Simplement que sigui un bon canal puntual, un que tu puguis treballar en qualsevol moment, un que trobis que realment assegura un aprenentatge a fons... en quines coses el pot assegurar. Llavors si tu ets molt... estàs molt segur que realment ho pot assegurar, doncs endavant. Que tu no estàs segur que el pot assegurar, doncs diríem no serveix. I llavors, doncs a veure, tocant de peus al terra, amb els estudiants diem: "escolta, que no ens veiem a classe?". Per què hem de posar un mediador que segons com és menys eficaç que aquesta interacció verbal, física, d'ara tu ara jo? També ho pot fer aquí, però normalment quan dius: "escolta, això torna-m'ho a explicar perquè no sé què em dius", i l'altre et contesta, et podràs atrevir una segona vegada, tres vegades, quatre i... "torna-m'ho a dir"... no. En canvi, presencialment sí que pots. Doncs aquest és una mica el meu criteri. Ara, en comptes de a la fotocopiadora ho tenen tot aquí. Molt bé. Que les activitats, en comptes de presentar-me-les ells en paper, me les presenten aquí... Jo me les baixo en paper, perquè jo aquí em costa llegir. Problemes de vista. Si ho volen

presentar ells en paper abans que m'ho baixi jo, doncs que ho facin. Que no?, doncs ja m'ho faré jo. Però una mica en aquest sentit que... si tinc clar que realment ajuda, molt bé. Si no ho tinc clar: els usos més o menys normals.

E: Passem al bloc de l'avaluació. Has parlat abans que fas activitats de manera continuada que et serveixen com avaluació formativa. Centra't en acabar de resumir com avalues, sobretot quins aspectes avalues i si estàs satisfet del rendiment dels alumnes i per què?

P: Jo... el rendiment dels alumnes, en general, sí. El que passa és que ells sempre, davant de l'avaluació han manifestat un greu problema. I és que clar, reconeixem-ho, els estudiants es preparen segons el que pensen que el professor avaluarà. I amb mi estan sempre molt despistats. Ells ja saben que jo demano: "no em diguis les coses tal com diuen els possibles apunts que hagin pres, ni com ho diu l'article, ni com ho diu... Digues-ho d'una altra manera, pensa-ho d'una altra manera". Clar, llavors, a les preguntes d'avaluació, què es troben? Que "com als apunts no hi diu", "com que als apunts no ho trobo"... Moltes vegades la primera experiència de fer avaluació és molt... els hi costa, els hi costa. Després no. Recordo com a curiós que quan fèiem com a dos parcials, al primer parcial molta gent... nota baixa. Al segon... tots 10. Perquè possiblement ja ens havíem entès. Que aquí hi ha la gràcia. L'estudiant orienta la seva manera d'aprendre en funció de com serà l'avaluació. Però bé, jo estic molt content que orientin l'aprenentatge de cara a entendre les coses, perquè potser les preguntes seran de comprensió que no pas de definició. I en aquest sentit, l'avaluació meva és... un dels grans elogis que més m'han emocionat dels estudiants és: "és que ens fas pensar!".

E: Està bé. Fas una avaluació contínua amb aquestes activitats i després fas un examen presencial, de dues hores, posem pel cas?

P: Això va a anys. I va a assignatures. Hi ha assignatures en les quals em sembla que no cal, perquè l'avaluació continuada ja em dóna suficients criteris per poder atorgar una qualificació final. Llavors no faig examen. El que passa és que jo no renuncio mai dins de l'avaluació a fer exàmens o a fer proves

d'aprenentatge, o a fer exercicis, amb els quals ells demostrin doncs que han interioritzat fins a la memorització comprensiva alguns determinats coneixements. Això sí que ho faig, eh? Una altra cosa és que hi hagi també activitats d'aquestes durant la classe que tinguin aquest valor de... doncs, "això serà una activitat d'avaluació important".

E: El rendiment dels alumnes que en general dius que estàs satisfet, en què consistiria? En aquest "pensar"? És a dir, tu et quedes amb la idea que aquests alumnes han après a pensar. I per aquest aprendre a pensar, i lligo amb una pregunta que no t'he fet anteriorment, la metodologia, que per tu dóna bon resultat, és aquesta interacció a classe, aquest llegir conjuntament lectures, aquest plantejar interrogants durant tota l'assignatura? Seria això una síntesi?

P: Exactament. Aquestes tres coses que has dit. Amoïnar-los, amb perdó... Dir: "què fas?", "per què dius això?", "tu què penses?". En aquest sentit, de dir que un no pot estar distret a classe. Ho sento per ells. Pot ser una situació conflictiva quan un realment ve a classe a perdre el temps. Però quan un diu: "va, doncs, escolta, puc aprendre, puc estar bé", llavors no és una situació conflictiva. Normalment, la gent no es fica a última fila perquè no li toqui. Llavors, aquest compartir cada estoneta d'aprenentatge i d'ensenyança, fer-lo conjunt, doncs això m'agrada molt. Clar, per això, una de les altres coses que em preocupa sempre i que últimament és una sort, és trobar-te amb estudiants que, els hi dissenyes un escenari de participació, un escenari de relació normal amb la gent i hi entren. No imposito l'escenari, però sí que intentes crear un escenari còmode en el qual ningú se senti ni com a amenaçat, ni com a preguntat, de dir: "ai, ai, ai, examen!". No. Sinó que sigui un escenari de relació d'aprenentatge i d'ensenyança normal. Aquesta és una experiència que, per sort, poques vegades ha deixat d'acompanyar-me. També he tingut experiències d'aquestes que dius, no hem lligat. I ens ho hem passat malament. Ells i jo. I ho recordo. I recordo persones. Allò de dir: "ostres, no ens hem entès". O a vegades, crear conflictes dins la classe: "per què dius això?", "jo estic a favor teu!"... Allò, de barallar-se a la classe entre ells per aquell no acabar d'entendre. Però normalment he tingut aquesta sort que diem, he

entrat bé. Parlo en general. Però si preguntessis a totes i cadascuna de les tres mil persones que més o menys hem estat junts a classe, doncs sempre trobaries... clar... Per suposat la gent que diu: "com me'n recordo de tu!", és la gent que s'ho ha passat bé. Els altres potser no t'ho diuen. M'agrada vendre que hem de ser exigents, que hem de ser responsables, que tots participem, que és problema vostre, que és problema meu, però que també és problema vostre, que no espereu que us motivi només jo, sinó que també motiveu-vos. I a vegades aquestes paraules, jo suposo que quan a una persona la reptes... jo a vegades considero que alguns, tot i els seus 19, 20, 21 anys, a vegades, s'ho poden considerar com a repte. Doncs funciona.

E: A veure si podem sintetitzar. Què és el que més t'agrada de la docència? Que em sembla que ja ho has dit. I què et disgusta de la docència, si és que hi ha alguna cosa?

P: Començo pel final. El que em disgusta de la docència és que no podem pair el que aprenem, dura molt poquet. Paeixes poc. No et recrees en el coneixement, et recrees molt poc. A veure, de seguida has de... vas de pressa, vas de pressa. No només ells, no només els estudiants, sinó també els mateixos professors. Vas de pressa. I el que m'agrada, torno a dir que és una sort, això de la relació amb els estudiants fonamentada... allò... que pugui tenir una teoria a sota de la pràctica. Doncs això que diem de la interacció, que no només hi creguis en ella teòricament, sinó que, a més a més, en la pràctica la puguis disfrutar. Això és impagable.

E: Una pregunta que de vegades hem parlat: fins a quin punt penses que és important la docència? Suposo que té a veure amb aquesta interacció i amb aquesta relació teoria-pràctica. En quina mesura penses que pot influir en la formació dels estudiants?

P: Doncs, clar, un es vol creure que sí que influeix molt, però cada cop entenc que si la formació no continua... Ja en el moment en què acabes doncs no serveix de gaire cosa. A veure, això, és que tal i com estem fets, dissenyats, es poden crear idees molt generals. Però la formació inicial, si no la repenses

contínuament, i no segueixes d'una manera més sistematitzada que ara... que pugui influir?... jo no hi crec. A veure, jo estic molt d'acord amb l'estudiant, però des d'un altre punt de vista que entre el que han après i el que hi ha a la realitat és diferent. Però jo no entenc per què aquí ensenyen coses contràries al que passa, si moltes vegades aquest és un argument a favor dels professors, de dir: "home! Només faltaria que ensenyéssim tal com s'està fent a l'escola, que moltes vegades es fan les coses que no se saben perquè"... O sigui, es fan coses mal fetes. I aquí fan somniar una escola ideal: "aquesta és l'escola bona". Però si després no hi ha, de seguida, un bon pla personal o col·lectiu de formació, de dir "vinga, torne-m'hi" i de "reflexionem" i de "lliguem coses". Mira, l'altre dia, el dia de la reunió de tutoria de pràctiques, doncs em vaig donar bofetades a mi mateix... com gent que fa només mig any que hem treballat a fons com s'aprèn no sàpiguin aquesta teorització de l'aprenentatge?, veure-ho en situacions concretes de pràctiques? Em vaig enfadar molt. Després ja va sortir. Però que hagi d'estirar contínuament... no pot ser això Però no hem dit que s'aprèn gràcies a l'activitat de l'alumne? Doncs per què no ho poses això com a explicació d'aquestes pràctiques? "Doncs aquí l'alumne està acitui". De quina manera? Nosaltres dèiem que ha de ser manipulanti?, com s'aprèn el coneixement és en els sentits?, oi que dèiem que no? Doncs per què ara em demanes que es manipuli?, perquè no em saps justificar la manipulació?, amb el fet de tocar les coses no n'hi ha prou, com és que et costa fer-ho? Doncs això em desanima molt. No és problema tant de formació inicial com el que diem: hi ha massa buits entre aquesta formació inicial i després el que es pugui necessitar immediatament. I formació inicial sense contínua això tinc claríssim que no...

E: Hi ha un bloc de què també has parlat que potser ho podríem resumir. És l'opinió sobre la Universitat, sobre la titulació, sobre els estudiants, sobre si l'ensenyament que es fa en aquesta titulació és de qualitat i què seria urgent que canviés per millorar aquesta formació. Encara et dic més. Com veus d'ànim i de preocupació la docència dels teus col·legues, professors d'aquesta titulació? És a dir, aquest balanç sobre l'actualitat...

P: A mi, em sembla que tots estem preocupats i que, per tant, cadascú intenta solucionar els seus problemes. La processó ens va per dins a tots. Cada universitat, suposo, que té la seva història. Jo diria que la nostra universitat ja fa molt de temps, que no és una universitat de compartir les preocupacions, de posar-hi algun remei, a nivell de solució de problemes reals, a nivell de dir: “discutim sobre...” o “parlem sobre què és l’aprenentatge cooperatiu, competències”. Són nivells molt generals que em sembla que no transcendeixen molt, molt, molt, a les pràctiques personals. Llavors, a mi, em sembla que la culpa és dels estudiants, perquè els estudiants podrien exigir una mica més. El que passa és que, com és una carrera, parlo de mestres, de molt poc temps l’estudiant no es compromet gaire en la pròpia formació. Llavors, tolera moltes coses. Tolerà repeticions de matèries, tolera que de vegades hi hagi contradiccions, tolera doncs, no sé, que un li digui: “fes-ho com et sembli”, “el com has de fer les coses ho has de decidir tu” i l’altre li digui: “no, no, com s’han de fer les coses t’ho diré jo: en un full, en una pàgina, el dia...”. L’estudiant d’aquí tolera... jo crec que està molt poc compromès en l’organització de l’estudi. En canvi, la meua experiència, a nivell d’aprenentatge, sí que es pot comprometre. I que, per tant, diríem, és un estudiant, a diferència de les experiències que he pogut tenir en altres ensenyaments, és un estudiant que a la mínima que el provoques, li busques, li demanes, li exigeixes... respon molt, molt, molt. En tots els nivells. Fins i tot, la presència física a l’aula. Diríem que, en l’aprenentatge es pot comprometre. Llavors moltes vegades et sap greu que aquesta experiència no la visquin d’una manera molt més completa, molt més rica. Clar, el problema que estem tocant és el valor que la Universitat dóna a la docència. I en aquest sentit jo sempre estic molt queixós. Clar, jo ara ja m’ho miro des del final de l’etapa, després de trenta anys. Jo em penso que si la gent que comença no es planteja molt seriosament que la docència valgui molt més... es pot patir molt. Jo, la crítica a la universitat, la faig bàsicament que la docència no està suficientment animada, no dic reconeguda, perquè... què ens hem de reconèixer? Ja complim amb les hores, eh? En principi ja es reconeix... Parlaríem d’animada, no? Que s’animi. I després, l’altra cosa és que el primer que ha de canviar és l’organització, la mateixa organització

d'horaris, d'espais, d'assignatures...

E: Cap a processos més llargs, diríem?

P: Jo crec que sí. Que com a mínim s'asseguri un itinerari dins un àmbit que pugui durar més temps, que no sigui tan encapsulat. Com és ara... en assignatures. A més a més, assignatures que no tenen moltes vegades un eix, una relació clara amb les altres, no? I després, doncs no sé... Jo, per exemple, l'experiència així última de la qual més content estic és la tutoria individual amb els estudiants. Això ho pots fer en grups de quaranta, i ho pots fer en grups de 12 o de 15. En grups de cent no es pot fer una tutoria individual. Doncs, jo crec que aquesta és una eina que hauria d'entrar amb més pes. L'altra eina de grupets petits i tot això... Per suposat, a veure... Jo crec que amb quaranta es pot treballar bé. No cal fer grups de vint ni grups de deu. Llavors, controlar quatre o cinc grups de treball. Però amb el grup gran de quaranta podries fer seminari, podries fer debat, pots anar introduint moltes tècniques d'aquestes que revaloritzen el compartir coneixement junts... Tot això es pot introduir dins una dinàmica de quaranta. Això la universitat ho pot fer. Altres canvis molt més radicals com ara: "virtualitzem-ho tot"... no em sembla que hagin d'anar per aquí.

(Es talla)